

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-578577-II/08/PS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, *01/04/2008*

**Pan
Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów
Warszawa**

*Kielce
Lanoway
Pawie
Premier*

W moim stałym zainteresowaniu pozostaje problematyka prowadzenia działalności operacyjnej przez uprawnione do tego służby policyjne i wojskowe. Należy bowiem pokreślić, iż kontrola operacyjna, rozumiana jako niejawna działalność polegająca na: kontrolowaniu treści korespondencji i zawartości przesyłek, uzyskiwanie i utrwalanie treści rozmów telefonicznych i innych informacji przekazywanych za pomocą sieci telekomunikacyjnych jest zawsze związana z głęboką ingerencją organów władzy publicznych w sferę praw i wolności obywatelskich. Podobnie przedstawia się sytuacja, jeśli chodzi o czynności operacyjno - rozpoznawcze, zmierzające do sprawdzenia uzyskanych wcześniej wiarygodnych informacji o przestępstwie oraz ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa, a polegające między innymi na dokonaniu w sposób niejawnym nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przypadkowi, albo których wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także przyjęciu lub wręczeniu korzyści majątkowej.

W sprawie prowadzenia kontroli operacyjnej Rzecznik Praw Obywatelskich skierował wnioski do Trybunału Konstytucyjnego dotyczące uprawnień Policji oraz wywiadu skarbowego.

W pierwszym z wymienionych wniosków zakwestionowane zostały przepisy art. 19 ust. 4, 16 i 18 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2005 r. (sygn. akt K 32/04) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż art. 19 ust. 4 ustawy jest niezgodny z art. 51 ust. 4 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 19 ust. 18 tej ustawy jest niezgodny z art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji, natomiast art. 19 ust. 16 ustawy w zakresie, w jakim przewiduje po zakończeniu kontroli operacyjnej powiadomienie o tej kontroli podejrzanego i jego obrońcę,

jest zgodny z art. 45 ust. 1, art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 77 ust. 2 Konstytucji. W sprawie tej Trybunał wydał ponadto w dniu 25 stycznia 2006 r. postanowienie (sygn. S 2/06), w którym zasygnalizował Sejmowi RP potrzebę podjęcia inicjatywy ustawodawczej w przedmiocie zagwarantowania w ustawie o Policji konstytucyjnych praw osób poddanych kontroli operacyjnej. W postanowieniu tym sformułowane zostały „warunki brzegowe”, których spełnienie uchroni od zarzutu niekonstytucyjności regulacje ustawowe dotyczące - nieodzownych we współczesnym państwie - działań operacyjnych.

Przytoczone wyżej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stały się podstawą do dokonania zmian w ustawie o Policji wprowadzonych ustawą z dnia 21 lipca 2006 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 158, poz. 1122 ze zmianami).

Podczas analizowania zagadnienia prowadzenia działań operacyjnych zwraca uwagę fakt, iż podstawę do prowadzenia takich działań zawierają poszczególne ustawy dotyczące służb uprawnionych do ich prowadzenia. W szczególności, omawiane zagadnienie regulowane przepisami następujących ustaw:

1. z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 ze zmianami),
2. z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. Nr 104, poz. 708 ze zmianami),
3. z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. Nr 74, poz. 676 ze zmianami),
4. z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U z 2005 r. Nr 234, poz. 1997 ze zmianami),
5. z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. z 2004 r.. Nr 8 poz. 65 ze zmianami),
6. z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz.U. Nr 123, poz. 1353 ze zmianami),
7. z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz.U. Nr 104, poz. 709 ze zmianami).

W opinii zespołu ekspertów Platformy Obywatelskiej zatytułowanej „Ocena działań CBA w ramach tzw. „Afery gruntowej”, przeprowadzona została analiza wykorzystania i posługiwania się w toku działań Biura dokumentacją legalizacyjną. Autorzy tej opinii wskazali w szczególności na wątpliwości, jakie nasunęło wytworzenie i posługiwanie się przez funkcjonariuszy CBA dokumentami, które nie służyły uniemożliwieniu identyfikacji funkcjonariuszy (a więc przede wszystkim zapewnieniu ich bezpieczeństwa), lecz stanowiły fikcyjną dokumentację mającą

wprowadzić w błąd co do przedmiotu akcji (zmiany kwalifikacji gruntów) osoby, w stosunku do których podjęto działania.

W części wnioskowej powołanej opinii jej autorzy stwierdzili, iż „szereg sygnalizowanych, prawdopodobnych uchybień i nieprawidłowości wynika z niedoskonałości obecnego ustawodawstwa policyjnego, które wymaga sanacji idących m.in. w kierunku jednego komplementarnego aktu prawnego regulującego działalność operacyjną wszystkich służb policyjnych w RP.”

Niezależnie od kwestii, czy ocena działań podjętych przez Centralne Biuro Antykorupcyjne w ramach tzw. afery gruntowej zawarta w opinii ekspertów Platformy Obywatelskiej była trafna, zgadzam się w pełni z zacytowaną konkluzją. W mojej ocenie bowiem uregulowanie uprawnień różnych służb do prowadzenia działalności operacyjnej w jednym akcie ustawowym zapewniłoby możliwość skuteczniejszej kontroli tych służb mającej na celu przestrzeganie praw i wolności obywateli, wobec których podejmowane są działania omawianej kategorii. W aktach normatywnych dotyczących działania poszczególnych służb zostałyby w określone przypadki, w jakich funkcjonariusze konkretnej służby byłiby uprawnieni do prowadzenia działań operacyjnych oraz przepisy kompetencyjne, wskazujące podmioty, które mogą podjąć decyzję co do stosowania takich działań względnie występować z wnioskami o wyrażenie zgody w tym zakresie do innych właściwych organów.

Przekazując powyższe uwagi Panu Premierowi zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie potrzeby podjęcia kroków, mających na celu uregulowania działalności operacyjnej wszystkich uprawnionych służb w jednym ustawowym akcie normatywnym oraz o poinformowanie mnie o zajętym stanowisku i ewentualnie podjętych działaniach.

Łączę z wyrazami szacunku
panu Lechowskiemu